

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri Societatis Jesu Brevis Vitæ Historia
cum ejusdem Concordia Quietis & Laboris in Oratione,
Expositione in Psalmum Miserere, Considerationibus de
Inferno, Expositione Cantici ...**

Massei, Giuseppe

AUGUSTÆ Vindel. & DILINGÆ, 1707

VD18 12383155

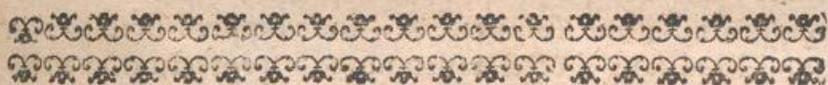
Conclusio & Epilogus operis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47773](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47773)

conatus tendat ad evortendam talem cooperationem; trahendo omnia ad unum documentum, standi in Fide! nam etsi magnas virtutes, quod non nego, requirant, media tamen omnia ad illas consequendas auferunt.

O quàm longè igitur novi isti Contemplativi abeunt à via regia, tot Sanctorum vestigiis tritâ!

Atque idcirco inculco denuo, nimis quàm æquum esse, ut Directores Animarum suæ curæ commissas promoveant ad sacram Contemplationem, quando certi esse possunt, quòd jam à DEO ad illam incipiant vocari. Æquum tamen haudquaquam est, ut eas dirigant & promoveant ad eam, quam novi isti docent, tam longè à vera alienam.

Conclusio Operis.

I.

NON referrem, fateor, integrum operæ & operis pretium, nisi sub ejus finem legenti porrigerem clavem, cujus ope liceret intelligere libellos illos parvulos, quos ad examen vocavi.

Affirmare possum, me in illam certò incidisse, etsi non quærerem. Subinde autem cum tentarem ejus ope aperire nunc hunc, nunc illum locum, deprehendi, illam planè veram esse. Et talem certus sum quòd illam etiam expecturus sit, quisquis illam prudenter sine arte & fucò voluerit tractare, non autem nitiùm obliquè torquere.

G g

Adver-

Advertendum proinde est, quòd isti libri, utut videantur scripti ad exaltandam Contemplationem, denique tamen non hunc solùm effectum producant, aut præcipuè. Alium producant, & illum fortassis efficacius: Contemptum nimirum Meditationis. Non quòd hanc impetant iñtibus directis; hi enim, quoad ejus potest, aut vitantur, aut suspenduntur: sed iñtibus indirectis, quales illi sunt, quibus una bilanx alterius nimio pondere attollitur, quique ex comparatione nascuntur. Igitur non vituperando in illis meditationem, nisi hanc, plenâ sensus ac doloris, arte comparationis, quæ vel maximè suam cuique miseriam & abjectionem aperit, extollitur supra ipsam Contemplatio omni occasione, tanquam gradu, virtute, utilitate, sine comparatione, illâ superior, sive Intellectum respiciamus, sive Voluntatem. Inde supponi ur imprimis, quòd Meditans spectet tantummodo profectum exteriorem; Contemplans verò profectum interiorem. Et hac super basi eriguntur deinceps turres altissimæ disputationum ad æstimationem conciliandam Contemplantibus, minuendam meditantibus, eo planè, ut apparet, sine, ut omnes intelligant, hos tenere duntaxat viam exteriorem, tanquam meros hypocritas; illos verò ambulare viâ interiore tanquam totidem spiritus omnis terrenæ concretionis expertes. Atque hæc quantum ad Voluntatem.

Ad Intellectum dein quod spectat, ut certum ponitur, meditari aliud non esse, quàm studere, seu circa objectum propositum totâ ingenij acie speculari, ut idcirco meditates majori conatu, quàm fructu consumant se miseri, fatigentur & angantur in quærendo inutiliter extra se illo DEO, quem mox ac vellent in se ipsos verti, & secum solis occupari, essent inventuri. Hic autem aperit se campus
deri.

deridendi non sine aculeo & argutiis Meditantes, haud se-
cus ac si Sancti, quos per omnem vitam meditandi studio
deditos fuisse constat, inepti planè ac stolidi, contenti fue-
rint omnem oculorum aciem defigere ad spectandum Re-
gis palatium, Regis figuras, omnem ejus apparatus, cha-
racteres ab eo exaratos, quin tamen unquam cum Rege i-
pso agerent.

His ita stabilitis proceditur ad excitandos passim o-
mnes, ad expetendam Contemplationem, summis eam ex-
tollendo laudibus, perinde ac si ejus unius beneficio hac in
vita liceat agere cum DEO. Atque hîc in medium profe-
runtur multa pulchra, utilia, vera, falsò tamen attributa
illi Contemplationi, quæ subinde docetur: neque enim hæc
est pulchra illa, utilis, ac vera, sed potiùs Contemplatio
aliqua fictitia; qualem omnino necesse est esse illam, ad
quam expetendam Mortales omnes provocantur. Ecquis
ignorat, ex ipsa adèd Apostolica schola tres duntaxat fuisse
quos secum Servator ad Thaboræi montis apicem duxerit?
reliqui hæserunt ad radices montis, ut ibi reducem è cul-
mine Magistrum expectarent, etsi tanta ceteroquin carita-
te eos complecteretur.

Non negant tamen Magistri isti, ad obtinendam Con-
templationem, summi semper sine ulla dubitatione æsti-
matam, præmitti debere diligentem à vitiis purgationem.
Si enim ad ascendendum in montem minùs altum, qualis
fuit, in quo Servator ad Concionem dixit, necesse est ro-
bustis tibiis ac pedibus esse; *Priùs unusquisque sanandus est*, S. Ambr. in
ut paulatim, virtutibus procedentibus, ascendere possit ad mon- Luc. l. 5.
tem. Quantum requiretur ad conscendendum illum c. 6.
tanto magis arduum, tam sejunctum, ubi sua se in gloria
Christus spectandum objicit? Quia tamen vel per incuri-

am, vel studiosè non attenditur ad illud *paulatim*, quo hic S. Ambrosius utitur, ponitur, quòd ejusmodi purgatio generatim, & respectu quorumcunque, paucorum mensium spatio absolvi possit: perinde ac si ejusdem operæ esset cor, ac corpus purgare. Posthoc, quia vanum est sperare, quòd Personæ tam multæ plurimis distractæ curis, infirmæ, hebetes, promittere sibi possint illam Contemplationem, quæ genuina est, multa excogitata sunt vocabula splendida, in speciem concinnata, quibus deluderentur. Et quia sublimi illo in Contemplationis genere cessat omnis exercitatio facultatum interiorum, quæ ceteroquin multum laboris adjunctum habet, alliciuntur Animæ bonæ, docenturque suspendere suo arbitrio, dum orant, actus illos omnes, à quibus vera Contemplatio semper abstinet, sed virtute supremæ illius admirationis, aut amoris, quibus facultates suspensæ tenentur.

II.

Hunc ad finem mirabiliter aptum visum est nomen Quietis. Isto enim duplex Quietis genus significatur: prius cessatio tantum quædam est & otium ab omni labore, ad quod nemo non, quantumvis abjectæ mentis, aspirare potest: alterum non est positum in nihil agendo, sed est quoddam summi solatij gaudium, quâ fruitur res quælibet, ubi ad centrum suum pervenit; quod quidem mortaliū paucis admodum commune est. Quia autem Animæ hebetiores duplicis ejusmodi Quietis discrimen minus capiunt, incredibile dictu est, quàm bellè ambiguâ hac significatione ipsis imponatur. Et idcirco inducuntur ad existimandum, quòd ubi in Oratione pertigerint ad sopien-
das

das omnes suas facultates, & ad cessandum ab omni exercitatione, facultatis imaginatricis, Intellectus, quin & Voluntatis, omittendo omnes actus, saltem iteratos, quibus antea occupabantur, jam totam simul acquisiverint illam Contemplationem, quâ fruatur Quies illa perfecta, tanquam præcipuâ suæ felicitatis parte, ad quam illa cessatio accessoria tantum est, & nequaquam potissima.

At hinc jam existunt difficultates duæ fortissimæ, quæ eos impugnant, qui tale Orationis genus volunt persuadere.

Prima est, quod Quies ista otiosa & cessatrix, non afferat oblectationem, ubi ab illa suo solatio immersâ, sejuncta est: & licet aliquanto tempore pigris & dormitantibus Animabus ingrata non sit, procedente tamen tempore tædium generat & fastidium, quin & extremè cruciat: cum denique nihil sit, quod animum, naturæ suâ vivacem, ita dejiciat, atque iners otium, ubi hoc durat diutius.

Huic malo de magnis remediis prospectum est: & idcirco deliberato consilio complura impenduntur folia, ad extollendam felicitatem statûs, in quo degunt Animæ, quando reductæ sunt ad ariditatem, siccitatem, & subtractionem; caveturque solerter, ne Animæ istæ etiam tum discernant inter illam privationem, quæ vel cum, vel citra noxam suam ipsis accidit.

Et verò res mihi videtur planè insolens, hortari tantâ sollicitudine eos, qui Orationem Quietis assecuti sunt, ad ferendam siccitatem & ariditatem; cum tamen Oratio Quietis illa tandem sit, quæ Animam solatio cælesti & oblectatione complet. Eos, qui meditantur, hortari oportet, ut ferant fortiter sterilitatem, ut fecit S. Teresa; eos, qui

- Contemplantur, ita animare non decet: nisi quando Contemplans per vim affectat Contemplationem, suspendendo suas facultates, dum DEUS eas relinquit in statu, in quo & ipsæmet agere aliquid possint, & vires suas reparare. Et quod ita res habeat, intelligamus ex magna illa Incipientium Magistra: *Non sunt istæ, inquit, non sunt istæ Mansiones, in quibus Manna pluit; longius ad has progrediendum est, &c. Omnis præsentio ejus, qui Orationi se dedere incipit, esse debet, laborare.* E diverso, ubi illa tractare incipit de vera Oratione Quietis, quomodo locuta est? sic locuta est:
- Manf. 2. *Proprius effectus hujus Orationis est suavitas, quam ponit in c. 1. Anima. Suavitas, non siccitas. Monuit tantum, medium necessarium perveniendi ad hanc Quietem esse, illam non procurare. Et idcirco de hoc negotio alibi sic illa locuta est: Nonnunquam in Oratione initium aliquod habemus devotionis, que venit à DEO, & sicum hoc initio (ô verba & doctrinam præclaram!) nos ipsi, & per nos, progredi volumus ad istam Quietem voluntatis, tum enimvero experientiâ discimus, quod à nobis ipsis sit procurata; neque enim ullum effectum producit, citò finem accipit, & relinquit post se ariditatem.* En igitur causam, ob quam hodie tam sedulò inculcatur, ut feratur siccitas in summa Contemplatione; docetur nimirum Contemplatio veræ penitus dissimilis, fictitia, simulata, artificio procurata. Dissimulatur studiosâ oblivione id, quod etiam monuit hæc ipsa Sancta:
- Manf. 4. h. e. *Quando sua Majestas vult, ut Intellectus ratiocinari c. 4. desinat, aliter illum occupat, & dat illi quandam claritatem, quoddam genus cognitionis, tanto superius illo, ad quod nos pervenire possimus, ut planè attonitus hæreat.* Neque hoc tantum dissimulando prætermittitur. Sed in super Contemplatio appellatur, nudum illud stare in DEI præsentia, quin

quin quidquam cogitetur. Et ubi hoc successerit cum Oblatione Animæ, divinis solatiis præventæ, Oratio ejusmodi definitur: *Oratio quietis Mystica sapida*. Ubi sine his solatiis fuerit, definitur: *Oratio quietis Mystica suavitatis experta*. Aut ut in aliis gradibus illam describunt: *Oratio Quietis sicca seu sterilis*. Quietis nimirum, cui deest constitutum suum præcipuum, quod est, gaudium Animæ bono præsentem planè contentæ. Et hinc ponitur ista lex. *Quòd Oratio Quietis Mystica suavitatis experta in usum redigi possit cum solo adiutorio gratiæ Fidelibus omnibus communis. Quòd Oratio Quietis Mystica sapida, non fiat sine gratiæ præter communem ordinem data.* Quæ quidem effata omni fundamento carent. Neque enim sistere se præsentem DEO unquam fuit existimatum sufficere ad constituendam perfectam Contemplationem. Ad hanc constituendam prætere requiritur summa quædam Admiratio, & Amor, quæ hominis mentem suspendant. Et hæc nunquam potest esse sine gaudio, etiam ineffabili. *Contemplativa vita amabilis valde dulcedo est, quæ super semetipsum animum rapit.* Ita S. Gregorius sensit. V. Jac. Alv. de Orat. p. 2. c. 2. n. 5. Super Ezech. ho. 14.

Secunda difficultas hæc est, quam patitur Anima multo majorem, non ex cruciatu quem patitur, tolerando indefessè quietem istam otiosam, quæ ipso labore molestior est; sed ex anxietate & scrupulo. Omnino enim videtur sibi, id quod est ipsissima veritas, facere jacturam temporis, quod tanto fructuosius meditando semper posset transigere.

Atque huic profectò seriò occurrendum est omni artis vi & ingenio. Artium autem istatum pleræque adjunctæ & ipsæ sunt splendore & pompâ vocabulorum, eum in finem collectorum, ut sint quasi primi satellites semper ad defensionem

sionem parati. Negatur igitur ante omnia, quòd hoc sit perdere tempus, stare in praesentia DEI.

Et quia, qui pugnant pro meditatione, reponere possent, eos etiam qui meditantur, in divina se collocare praesentia, responderetur illis, melius esse collocare se in hac praesentia obtutu fixo, transigere tempus in fide pura, conjugere se DEO quàm arctè quisquam alius, non tamen nisi in pura fide: perinde ac si DEO conjugere se in pura fide non possit, qui animo illum repraesentat sub formis minus generalibus, sed dilucidis atque distinctis; sed ille duntaxat, qui illum sibi repraesentat cognitione tam confusà, quàm confusam humana mens concipere possit.

Si vellicat animum religio, quòd non addantur fidei actus alij compures, qui cum illa nequaquam pugnant, jubent penitus ponere ejusmodi curam propterea, quòd summa illa ab omnibus actibus cessatio virtute in se contineat tacitam quandam protestationem, quam de suo nihilo Anima coram DEO faciat: quæ quidem protestatio tacita plus valeat, quàm expressa, quæ in ejusmodi statu fieret.

Verùm vocabula, quantumcunque splendida ac speciosa, humanum denique animum minimè expugnant (cùm hic manus non det, nisi rationibus, quibus obistere ultra non possit.) Sed ipsum figunt quodammodo, non vincunt.

Cùm igitur resisti ultra non possit difficultati, quam experiuntur Animæ in spontanea hac ab Actibus cessatione, eò denique proceditur, ut permittatur mentes occupare error quidam palpabilis: quòd scilicet hac in re omnis nostra cooperatio nullius planè momenti ac valoris sit. Atque ita, quantum spectat ad Intellectum, dicitur, quòd omnis mixtura cujuslibet scientiæ ad aliud non proficit,
quàm

quàm ut impediatur illud bonum, quod nobis divina Sapien-
tia luminibus infusis afferret; hinc est, quòd *verus Contem-
plativus nolit cognoscere cognitione propriâ, sed tantum cog-
nitione DEI.* Quod autem spectat ad voluntatem, dicitur,
quòd omnis ille profectus, quem conamur facere actibus
nostris, imperfectus sit, inutilis & vanus. Inde *verus
Contemplativus non vult amare amore sibi proprio, sed amore
ipsius DEI.* Non dicitur quidem quòd oporteat permitte-
re operari solum DEUM; neque enim quisquam facillè est,
qui claro die errores sine ulla larva producere amet; cùm sic
sui horrorem generent. Sed quod non dicitur verbis tam
disertis & clavis, dicitur saltem obliquis, & quæ re ipsa
tantundem valeant: qualia sunt hæc: quòd in via interio-
re operetur DEUS, & idcirco tantus fiat profectus; in via
verò exteriore operemur nos, & idcirco nihil fiat, quod
non sit mera miseria. Et denique ut obtemperetur extre-
mæ illi necessitati, quæ omnes adstringit, ut, quando lo-
quuntur, loquantur consequentur, sive ut posteriora cum
prioribus cohæreant, laudatur solum illud studium, quo
utitur homo in via interiore; vituperatur, aut saltem de-
primitur, in contemptum, & ludibrium adducitur, quid-
quid agit homo in via, quam ipsi exteriorem dicunt.

Cujus rei causa est, quia in hoc apparet magis, quòd
homo ibi concurrat & cooperetur ad aliquid ex se ipso fa-
ciendum: in illo autem apparet minus; unde videri potest
minus cautis, quòd DEUS sit, qui se solo ibi operetur sine
homine, loquendo illi semper ad eor, illud illustrando,
inflammando, erudiendo, nec aliud desiderando ab ipso,
quàm ut ipse quietus adsit, & solum illum loqui sinat.

Denique quia nihil est, quòd magis teneat Animas
deditas Meditationi, quàm vita Christi Servatoris, quæ est

H h

verus

verus Paradisus terrestris, in quo nullo non die novi legantur fructus, quibus spiritus refocilletur; novi fructus, quibus restauretur; est, qui ferre non possit morem tam laudatum, & idcirco positâ larvâ, denique facere non potest, quin prorumpat in verba illa inaudita, a nobis jam confutata & rejecta non sine stomacho: *ad quid pascere se identidem illis mysteriis, illis miraculis, illis verbis JESU Christi?* Et quia proprio arbitrio cessare penitus ab omnibus actibus facultatum internarum non cohæret cum hoc, quòd quis objiciat identidem animo Christum sanguine undique perfusum, nunc in horto, nunc ad columnam, nunc in Cruce, ut faciunt, qui meditantur; egregium hoc & memoratu dignum documentum traditur; *quòd satis ille de Christo cogitat, qui cogitat de DEO.*

Atque hæc est clavis, quâ solâ scrinia isthæc rectè aperiri possunt, & quod latet, spectari; quod tamen, quamdiu illa clauia sunt, non apparet, nec videtur.

III.

Ceterùm qui usum aliquem habent doctrinæ, à Sanctis traditæ, facillè vident, hos ejusmodi regulis non esse usos.

Cont.
G. nt. l. 3.
c. 37.

Summis illi laudibus extulerunt Contemplationem, ut meretur: Quia tandem Contemplationi supremæ Veritatis (ut S. Thomas luce illâ quâ præditus erat eximiâ demonstrat) tanquam fini ultimo serviunt, & ad eam referuntur reliquæ hominis dotes omnes, in quantum aut remouent obstacula, quæ obsistunt Contemplationi, aut illi adminicula subministrant.

At Sancti summis his Encomiis extollendo Contemplationem, non tamen vituperârunt unquam Meditationem, tanquam

tanquam dedecentem quemcunque Mortalium statum, etiam perfectorum; quin imò dixerunt, incumbere cuilibet, eâ uti, contemplando, quando potest, & quando contemplari non potest, meditando: quin imò eò processerunt, ut quasi miseratione tangerentur (id quod S. Teresa fecit) eorum, qui ob gratiam Contemplationis, quam acceperunt, sensim tandem eò reducuntur, ut etsi velint ratiocinandi facultate porro uti, non valeant. Cùm enim hæc Contemplationis gratia stabilis non sit (ut à nobis monstratum est) sit, ut deficientibus favoribus & donis, quæ confert Contemplatio, modus ampliùs non suppetat hæc ipsa supplendi, saltem in parte, spiritui propriis quodammodo sumptibus alimenta subministrando.

Meritum, quod quis assequitur, dum persistit in oratione tempore siccitatis instar stipitis, maximi à Sanctis æstimatum est: non tamen idcirco proprius Orationis Mentalis fructus ab iis est repudiatus. Proprius fructus est Refectio mentis. Et idcirco nunquam illi voluerunt, ut hæc quies, quæ consistit in voluntaria cessatione à propriis actibus, in Oratione sit perpetua. Desiderârunt tantùm ut ille ametur per intervalla, quando tempus est audiendi DEUM cum attentione, dum nobis ille dat signum, quòd ipse denique loqui nobis velit, & non ampliùs aures nobis præbere; ut facit Princeps aliquis, postquam jam abunde supplicum petitiones in eorum admissione intellexit. Hac de causa S. Teresa cautissimâ illâ suâ prudentiâ ad propositum argumentum ita scripsit. *Id quos nos agere debemus* Mans. 4. *in secessu interno, est, pauperum more coram magno aliquo Imperatore rogare, & fixis confestim humi oculis expectare cum animi demissione. Et quando nobis arcanis ejus viis videmur intelligere, quòd nos ille auscultet, tunc expedit tacere.* Quoniam

niam ipse passus est, nos sibi vicinos adstare: nec tunc ab re erit, curare ne quid agat intellectus: loquor de casu, quo hoc facere possimus. At ubi cognoscimus, quòd Rex iste nondum nos audierit, etsi videat, non oportet nos adstare inertes & stupidos &c. Tam Sancta ista procul abfuit, ut poneret tanquam certum, quòd, modò nos DEUS flexis coram se poplitibus adstare cernat, sufficiat hoc ad constituendam perfectam Orationem, ne quidem in gradu secessus interni, de quo ibi S. Magistra tractat. Progrediamur ulterius.

Non parùm etiam celebrârunt Sancti statum subtractionis, ariditatis, siccitatis, sed non ut se ipso optabilem potiùs, quàm sit status felicitatis & abundantia. Quia dixerunt, quòd si quando nos deprehendamus in tali siccitatis statu, maximè tempore Orationis, discutiamus nos ipsos, ad videndum, an nostrâ culpâ ea acciderit? Et si qua culpa fuerit detecta, provideamus nobis purgando animam nostram à defectibus admissis, utendo ejus facultatibus, Phantasia, Intellectu, Voluntate, ad officio nostro exactiùs, & majori cum cura satisfaciendum. Quando culpa nulla apparet, tunc feramus illam alacri animo: sequendo ea in re exemplum Colonorum, qui semper hilares esse consueverunt; hilares hieme, hilares æstate; æstate quia vident flores & fructus; hieme, quia illos sperant; & tanto ampliùs, quanto magis gelu & glaciem vident in agris dominari. Sicut tamen Coloni solent magis esse hilares æstate, quàm hieme; sic etiam indoli personarum spiritui deditarum conformius est, magis esse hilares tempore abundantia sensuum, luminum, lacrymarum, suavitatum, quàm tempore subtractionis, nec ab iis exigendum est, tanquam quid majoris prerij & utilitatis, ut quantum

eum est ex se, eligant potiùs in Anima rigidam hiemem, quàm æstatem jucundam: unde scripsit S. Teresa: *quòd Vitâ c. 180*
si nunquam esset hiems, sed semper aura temperata, sic ut nunquam flores aut fructus deessent, bene apparet quantum voluptatis inde hortulanus perciperet. Nec illa unquam ætate sua damnavit ullum hortulanum ob ejusmodi oblectationem, modò hæc non sit animi elati, qui sibi adscribat delicias temporis aut floridi, aut fertilis; sed sit animi grati & memoris, unde ea fertilitas proficiscatur.

Ferre potiùs omnem derelictionem, quantumlibet longinquam, quàm velle meditari; nè quis redeat (ut hodie aliqui loquuntur) ad vivendum vitâ sensuum, figurarum, formarum, & actuum propriorum, postquam Contemplatione jam est mortuus; nescio quis unquam veterum Sanctorum ut legem sanxerit. S. Teresa doctrinam cum ejusmodi lege pugnantem constanter tradidit, principem illam secuta regulam, quæ jubet deficientibus majoribus solito adjumentis è cælo, nullo modo infra se ducere, facere, quod quis possit cum auxiliis solitis. Quòd autem nihil hîc illa docuerit indignum Magistræ nomenclaturâ, autoritate sua affirmat Richardus à S. Victore, qui, cum pluribus explicâssset, quòd Anima evecta ad summam Contemplationem sit illa, de qua in sacris Canticis magnis vocibus clamatur: *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delicias affluens, innixa super dilectum suum?* ad rem nostram Cant. 8. 5.
 ita tandem pronuntiavit. *Verumtamen qui ad hanc gratiam profecit, cum eam sibi ultra solitum subtrahi jam sentit, est L. 5. de Contem- quod facere debeat. Debet propriis Meditationibus cordis in se pl. c. 17.*
 exultationem reparare. Quod est effatum, ex quo illud insuper colligitur, Meditationem non solùm damni nihil afferre contemplationi figuris, formis, actibus, quibus uti-

tur, sed quòd potiùs eandem efficaciam amuletur. Quomodo enim aliàs Meditatio reparare posset illam exultationem, antea in corde nostro Contemplationis beneficio productam, & subinde subtractam, nisi polleret virtute non multum absimili ad eam producendam?

Præterea Sancti non usi sunt vocibus in sensu, quem supra adduximus, Fidei puræ, transigendi tempus in Fide, animo rejiciendi & excludendi talibus vocibus alios actus, qui sancti comites esse possunt Fidei puræ; & velle artificio quodam tenere mentem attonitam, & absorptam, perinde ac si jam in illam Admirationem & Amorem penitus essemus immersi, cum re ipsa nondum simus, eorum sententia fuit simulare Contemplationem, non verò illam possidere. Protestationes nostri nihili ab iisdem repudiatae non sunt, imò summis encomiis celebratae; nunquam tamen eorum testimonio dictae sunt consistere in spontanea cessatione ab actibus, qui ejusmodi protestationibus possunt adungi.

Vid. Jac.
Alv. de
Orat. l. 5.
p. 2. c. 13.

IV.

DEnique sollicitè, caverunt Sancti, ne quid ipsis excideret, ex quo occasio arriperetur nihili pendendi nostram cooperationem, quæ in omnibus nostris exercitationibus, sive interiores, sive exteriores illæ sint, cum divino adjutorio jungenda est. Afferuerunt, majorem rationem habendam interiorum, quàm exteriorum: nunquam tamen pronuntiârunt, per exteriora nos ne tantillum quidem in perfectione progredi. Imò exteriora perinde ac interiora laudârunt, ubicunque interiora rationem finis, exteriora rationem mediorum obtinerent.

Et generatim loquendo, semper hortati nos sunt, ut viribus

ribus nostris & facultatibus, quantulae illae cunque essent, rem nostram ageremus, novas excogitarem industriae, recteque locatum existimarem omne nostrum minimum studium, quo vel tantillum in perfectione proveheremur.

Quid tandem minoris pretij fieri à nobis potest, quam si nulla non die in Oratione saepe saepius profiteamur, proponamus, etsi subinde eorum animi decretorum in occasionibus non recordaremur? Et tamen S. Terefia, cum aliquando praese tulisset, se eiusmodi sterilibus decreta parvi, aut nihili pendere, mox dicti eam penituit, illudque, tanquam in rem non intenta fuisset, retractavit. *Parum mihi commodi affert, si humano à consortio longè recedam, & eliciam actus Amoris in DEUM Dominum nostrum, promittamque ei serviendi studio patrare maxima quaeque, si subinde recedens ab oratione oblata occasione alia omnia re ipsa ago.* Sic illa primò pronuntiàrat, sed en! vix hæc illi exciderant, cum mutata loquendi phrasi: *Malè, scribit, dixi, quòd nihil mihi proficit: cum juvet omnis hora, quòd cum DEO moramur: & hæc proposita, hæc oblationes profunt multum, et se subinde in exequendo infirmi sumus. Dabit aliquando sua Majestas modum illa exequendi &c. Volui dicere, quòd parum illa profunt comparatione majoris fructus, qui existit cum facta sunt actibus, qui sunt, & verbis conformia. Idcirco quae anima non potest facere totum simul, quod statuit, faciat illud paulatim & voluntatis vires augeat.* Hæ sunt usitatae Sanctis loquendi formulæ, hæc animos & stimulos ad agendum subdunt.

Ceterum representare Animabus perfectionem velut in altissimis montium jugis collocatam, & subinde praesferre, quod ille nihili penitus aestimetur, qui ad apicem illum tendit; quia ad illum tendit pedetentim, illum contemne-

temne-

temnere, illi insultare, illum dictariis invadere; quia, etsi verè ad illum apicem tendat, tamen eò non evolat: hæc enim verò res est, quæ plurimis nocere possit vehementi-
 sime, nescio autem an cuiquam aliquid asserre emolumentum.

Epist. p. 1.

l. 2. Epist.

10.

S. Franciscus Salesius dissuadebat vulgò lectionem quotidianam quorundam librorum, etsi cetera probatorum, non aliâ de causâ, quàm quia, ut ipse agebat, incedunt per summos Montium apices.

Ego propterea quamprimùm remittam tibi, Amice carissime, illos quos tu mihi misisti; cùm adverterim ipsos non solùm incedere per montium apices, sed eò etiam tendere desertâ semitâ tritâ.

Scio quòd ipsi ponant; negotium sibi cum iis duntaxat esse, qui viâ amplius non indigeant propterea quòd pervenerint ad terminum, quæ causa est, quæ tantos ipsis animos addit, ut asserere non dubitent, quòd quisquis affectus semel est gratiam Contemplandi ea, quæ spectant ad Divinitatem, opus porrò non habeant redire ad meditando ea, quæ spectant ad Humanitatem.

Verùm ego me à meta tam longè adhuc abesse cognosco, ut satès mihi futurum sit, non deserere unquam semitam, quæ est unica ad illuc perveniendum.

Atque hoc est meum de hac controversia hominis simplicis iudicium: quod ego idcirco decerno submittere iudicio non tantùm tuo, sed alterius cujuslibet te multo inferioris, quem Sancta Ecclesia constituerit Censorem, Emendatorem, & Judicem omnium quæ scripsi: promptissimus

ad ea, ubi res poposcerit, etiam proprio, cruore
 in veritatis honorem sacrificato, delenda

& abolenda.

A. M. D. Gloriam,

IN-